Zbierka súdnych rozhodnutí

ROZSUDOK SÚDNEHO DVORA (piata komora)

z 8. júna 2017 *

„Návrh na začatie prejudiciálneho konania — Priestor slobody, bezpečnosti a spravodlivosti — Konkurzné konania — Nariadenie (ES) č. 1346/2000 — Články 4 a 13 — Právne úkony poškodzujúce všetkých veriteľov — Okolnosti, za ktorých možno odporovať dotknutému úkonu — Úkon podliehajúci právu iného členského štátu, ako je členský štát, v ktorom sa konanie začalo — Úkon, ktorému na základe tohto práva nemožno odporovať — Nariadenie (ES) č. 593/2008 — Článok 3 ods. 3 — Právo, ktoré si zvolili zmluvné strany — Lokalizácia všetkých prvkov dotknutej situácie v členskom štáte, v ktorom sa konanie začalo — Vplyv“

Vo veci C-54/16,

ktorej predmetom je návrh na začatie prejudiciálneho konania podľa článku 267 ZFEÚ, podaný rozhodnutím Tribunale Ordinario di Venezia (súd v Benátkach, Taliansko) zo 7. januára 2016 a doručený Súdnemu dvoru 29. januára 2016, ktorý súvisí s konaním:

Vinyls Italia SpA, v konkurze,

proti

Mediterranea di Navigazione SpA,

SÚDNY DVOR (piata komora),

v zložení: predseda piatej komory J. L. da Cruz Vilaça, sudcovia M. Berger (spravodajkyňa), A. Borg Barthet, E. Levits a F. Biltgen,

generálny advokát: M. Szpunar,

tajomník: M. Aleksejev, referent,

so zreteľom na písomnú časť konania a po pojednávaní z 1. decembra 2016,

so zreteľom na pripomienky, ktoré predložili:

— Vinyls Italia SpA, v konkurze, v zastúpení: S. Girotto, F. Marrella a M. Pizzigati, avvocati,

— Mediterranea di Navigazione SpA, v zastúpení: M. Maresca, F. Campodonico, L. Fabro a G. Duca, avvocati,

— talianska vláda, v zastúpení: G. Palmieri, splnomocnená zástupkyňa, za právnej pomoci pôvodne D. Del Gaizo, neskôr P. Pucciariello, avvocati dello Stato,

* Jazyk konania: taliančina.

— helénska vláda, v zastúpení: E. Zisi a S. Charitaki, splnomocnené zástupkyne,

— Európska komisia, v zastúpení: E. Montaguti, M. Heller a M. Wilderspin, splnomocnení zástupcovia,

po vypočutí návrhov generálneho advokáta na pojednávaní 2. marca 2017,

vyhlásil tento

Rozsudok

1 Návrh na začatie prejudiciálneho konania sa týka výkladu článku 13 nariadenia Rady (ES) č. 1346/2000 z 29. mája 2000 o konkurznom konaní (Ú. v. ES L 160, 2000, s. 1; Mim. vyd. 19/001, s. 191).

2 Tento návrh bol podaný v rámci sporu medzi spoločnosťami Vinyls Italia SpA, v konkurze, a Mediterranea di Navigazione SpA (ďalej len „Mediterranea“) v súvislosti s odporovacou žalobou, ktorou sa Vinyls Italia SpA domáha vrátenia súm, ktoré vyplatila spoločnosti Mediterranea počas šiestich mesiacov predchádzajúcich vyhláseniu konkurzu prvej menovanej spoločnosti.

Právny rámec

Rímsky dohovor

3 Článok 3 ods. 1 Dohovoru o rozhodnom práve pre zmluvné záväzky, otvoreného na podpis v Ríme 19. júna 1980 (Ú. v. EÚ C 169, 2005, s. 10, ďalej len „Rímsky dohovor“), znie:

„Zmluva sa spravuje právnym poriadkom, ktorý si zvolia účastníci zmluvy. Voľba musí byť dostatočne spoľahlivo vyjadrená alebo vyplývať z ustanovení zmluvy alebo z okolností prípadu…“

4 Článok 2 prvého protokolu o výklade Rímskeho dohovoru Súdnym dvorom Európskych spoločenstiev (Ú. v. ES L 48, 1989, s. 1) vymenúva súdy členských štátov, ktoré môžu požiadať Súdny dvor o rozhodnutie o prejudiciálnej otázke, ktorá vyplynula z veci prejednávanej pred uvedenými súdmi a týka sa výkladu tohto dohovoru. Pokiaľ ide o Taliansku republiku, táto možnosť je vyhradená Corte suprema di cassazione (Kasačný súd) a Consiglio di Stato (Štátna rada).

Právo Únie

Nariadenie č. 1346/2000

5 Odôvodnenia 23 a 24 nariadenia č. 1346/2000 stanovujú:

„(23) Toto nariadenie, pokiaľ ide o otázky, na ktoré sa vzťahuje, by malo stanoviť jednotné kolízne normy, ktoré v rozsahu svojej platnosti nahrádzajú vnútroštátne pravidlá medzinárodného práva súkromného. Ak nie je stanovené inak, platí právny predpis členského štátu, ktorý konanie začal (*lex concursus*). Táto kolízna norma by mala platiť tak pre hlavné konanie, ako aj miestne konania; *lex concursus* určuje všetky účinky konkurzného konania, procesné aj hmotné, na dotknuté osoby a právne vzťahy. Určuje všetky podmienky začatia, vedenia a uzavretia konkurzného konania.

(24) Automatické uznávanie konkurzného konania, na ktoré sa za normálnych okolností vzťahuje právo štátu, v ktorom sa konanie začalo, môže kolidovať s pravidlami vykonávania transakcií v iných členských štátoch. V záujme ochrany legitímnych očakávaní a istoty transakcií v členských štátoch iných, ako je štát, v ktorom sa konanie začne, treba ustanoviť viacero výnimiek zo všeobecného pravidla.“

6 Článok 4 nariadenia č. 1346/2000 uvádza:

„1. Ak v tomto nariadení nie je stanovené inak, konkurzné konania a ich účinky sa riadia právom členského štátu, na území ktorého sa toto konanie začne; tento štát sa ďalej označuje ako ‚štát, v ktorom sa konanie začne‘.

2. Právo štátu, v ktorom sa konanie začne, stanoví podmienky začatia takéhoto konania, jeho vedenie a uzavretie. Stanoví najmä:

…

m) pravidlá týkajúce sa neplatnosti, odporovateľnosti a [alebo – *neoficiálny preklad*] nevymáhateľnosti právnych úkonov, ktoré poškodzujú všetkých veriteľov.“

7 Podľa článku 13 nariadenia č. 1346/2000:

„Článok 4 ods. 2 písm. m) sa neuplatňuje v prípade, že osoba, ktorá mala úžitok z úkonu, ktorý poškodil všetkých veriteľov, dokáže, že:

— uvedený úkon podlieha právu iného členského štátu, ako je členský štát, v ktorom sa konanie začalo

a že

— toto právo neposkytuje žiadne prostriedky na odporovanie tohto úkonu v danom prípade.“

Nariadenie Rím I

8 Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 593/2008 zo 17. júna 2008 o rozhodnom práve pre zmluvné záväzky (Rím I) (Ú. v. EÚ L 177, 2008, s. 6, ďalej len „nariadenie Rím I“) vo svojom článku 1 ods. 1 prvom pododseku stanovuje:

„Toto nariadenie sa uplatňuje na situácie, v ktorých dochádza k stretu rôznych právnych poriadkov pri zmluvných záväzkoch v občianskych a obchodných veciach.“

9 Článok 3 nariadenia Rím I, nazvaný „Voľba rozhodného práva“, v odsekoch 1 a 3 stanovuje:

„1. Zmluva sa spravuje právnym poriadkom, ktorý si zvolia zmluvné strany. Voľba musí byť urobená výslovne alebo jasne preukázaná ustanoveniami zmluvy alebo okolnosťami prípadu. Zmluvné strany si môžu zvoliť právny poriadok, ktorým sa bude spravovať celá zmluva alebo len jej časť.

…

3. Ak sa v čase voľby všetky ostatné prvky súvisiace so situáciou nachádzajú v inej krajine, než je krajina, ktorej právo sa zvolilo, voľba strán nemá vplyv na uplatnenie ustanovení práva tejto inej krajiny, od ktorých sa nemožno odchýliť dohodou.“

Talianske právo

10 Článok 67 ods. 2 legge fallimentare (zákon o konkurze), ktorý bol schválený regio decreto n. 267 (kráľovský dekrét č. 267) zo 16. marca 1942 (GURI č. 81, zo 6. apríla 1942), stanovuje:

„Ak správca preukáže, že druhá strana vedela o platobnej neschopnosti dlžníka, odvolávajú sa aj platby likvidných a splatných dlhov, odplatné úkony a úkony vedúce k vzniku prednostného práva vo vzťahu k súčasne vytvoreným dlhom, dokonca aj tretích osôb, ak sa vykonali v období šesť mesiacov pred vyhlásením konkurzu.“

11 Podľa článku 167 codice di procedura civile (občiansky súdny poriadok, ďalej len „CPC“):

„Žalovaný uvedie vo svojom vyjadrení k žalobe všetky skutočnosti vo svoj prospech, pričom sa vyjadrí k žalobným dôvodom, na ktorých žalobca založil svoj návrh, uvedie svoje osobné údaje a daňové identifikačné číslo, navrhne dôkazy, ktoré má v úmysle použiť, a dokumenty, ktoré priloží do spisu, a navrhne závery.

Navrhne prípadnú vzájomnú žalobu, ako aj procesné a hmotnoprávne námietky, ktoré súd nemôže uplatniť z úradnej povinnosti, inak právo na uvedené úkony zanikne…“

12 Článok 183 CPC stanovuje:

„Na pojednávaní, na ktoré sa majú prvýkrát dostaviť účastníci konania…

… môžu účastníci konania spresniť a upraviť svoje žiadosti, námietky a už formulované návrhy.

…

Ak je to potrebné, súd stanoví účastníkom konania tieto záväzné lehoty:

1. dodatočnú lehotu 30 dní na predloženie vyjadrení, ktoré sa obmedzujú iba na objasnenie alebo úpravu žiadostí, námietok a už predložených návrhov;

…

3. dodatočnú lehotu 20 dní len na predloženie dôkazov o opaku“.

Právo Spojeného kráľovstva

13 Článok 239 ods. 2 a 3 Insolvency Act 1986 (zákon o platobnej neschopnosti z roku 1986, ďalej len „IA 1986“), ktorý sa uplatňuje v Anglicku a Walese, stanovuje:

„2. V prípade, že spoločnosť priznala v príslušnom období (tak ako ho definuje IA 1986) tretej osobe prednostné postavenie, môže správca požiadať súd o vydanie opatrenia podľa tohto článku.

3. Bez toho, aby boli dotknuté nasledujúce ustanovenia, súd, na ktorý bol podaný uvedený návrh, prijme opatrenie, ktoré uzná za vhodné na účely nastolenia situácie, ku ktorej by bývalo došlo, ak by spoločnosť nepriznala predmetné prednostné právo.

…“

Spor vo veci samej a prejudiciálne otázky

14 V spore vo veci samej, ktorý prejednáva Tribunale Ordinario di Venezia (súd v Benátkach, Taliansko), proti sebe stoja Vinyls Italia, spoločnosť v konkurze, so sídlom v Benátkach a spoločnosť Mediterranea so sídlom v Ravenne (Taliansko), pričom uvedený spor sa týka odporovacej žaloby v súvislosti s dvoma platbami (ďalej len „sporné platby“), ktoré boli uskutočnené v zmysle zmluvy o nájme námornej lode uzavretej 11. marca 2008 s platnosťou predĺženou dodatkom z 9. decembra 2009. Spoločnosť Vinyls Italia uskutočnila tieto platby v celkovej výške 447 740,27 eura v prospech spoločnosti Mediterranea ešte predtým, ako bol na Vinyls Italia uvalený režim mimoriadnej správy, ktorý neskôr vyústil do konkurzu.

15 V rámci sporu vo veci samej tvrdil konkurzný správca spoločnosti Vinyls Italia, že sporné platby boli uskutočnené po uplynutí zmluvných lehôt a v čase, keď bolo všeobecne známe, že uvedená spoločnosť sa nachádza v stave platobnej neschopnosti, a že týmto platbám možno v súlade s článkom 67 ods. 2 zákona o konkurze odporovať.

16 Mediterranea proti odporovaniu platieb namieta a tvrdí, že boli uskutočnené v zmysle zmluvy, ktorá sa podľa rozhodnutia zmluvných strán riadi anglickým právom. Podľa tohto práva, ktoré je podľa článku 13 nariadenia č. 1346/2000 rozhodujúce, sú sporné platby neodporovateľné. Na podporu tejto argumentácie predložila spoločnosť Mediterranea vyhlásenie pod prísahou od advokáta so sídlom v Spojenom kráľovstve, podľa ktorého v tomto prípade anglické právo neumožňuje odporovať sporným platbám.

17 Vinyls Italia sa naopak domnieva, že článok 13 nariadenia č. 1346/2000 stanovuje procesnú námietku. Túto námietku však ako takú nemôže uplatniť *ex offo* súd, ale len dotknutá strana v rámci procesnej lehoty stanovenej v procesnom práve členského štátu, v ktorého pôsobnosti sa nachádza súd rozhodujúci o odporovacej žalobe. V prejednávanej veci však bola uvedené námietka údajne podaná oneskorene.

18 Vnútroštátny súd predovšetkým uvádza, že podľa článku 4 ods. 2 písm. m) nariadenia č. 1346/2000 sú pravidlami týkajúcimi sa neplatnosti, odporovateľnosti alebo nevymáhateľnosti právnych úkonov, ktoré poškodzujú všetkých veriteľov, pravidlá stanovené *lex fori concursus*, teda ustanovenia talianskeho práva o platobnej neschopnosti, pričom v prejednávanej veci ide o článok 67 ods. 2 zákona o konkurze. Toto ustanovenie umožňuje odporovanie sporných platieb za predpokladu, že Mediterranea vedela o platobnej neschopnosti Vinyls Italia v čase, keď boli tieto platby uskutočnené.

19 Tento súd naopak pripomína, že podľa článku 13 nariadenia č. 1346/2000 sa článok 4 ods. 2 písm. m) tohto nariadenia neuplatní v prípade, ak osoba, ktorá mala prospech z úkonu, ktorý poškodil všetkých veriteľov, dokáže, že uvedený úkon podlieha právu iného členského štátu, ako je členský štát, v ktorom sa konanie začalo, a že toto právo neposkytuje žiadne prostriedky na odporovanie tomuto úkonu v danom prípade. Vnútroštátny súd spresňuje, že hoci Mediterranea podala v tejto súvislosti námietku, urobila to po uplynutí lehôt, ktoré na účely podania „procesných námietok“ stanovuje talianske procesné právo.

20 Vnútroštátny súd ďalej poukazuje na to, že zmluvná podmienka, na základe ktorej sa zmluva vo veci samej riadi anglickým právom, by mohla spadať do pôsobnosti nariadenia Rím I. Toto nariadenie sa však v zmysle svojho článku 1 ods. 1 vzťahuje na „na situácie, v ktorých dochádza k stretu rôznych právnych poriadkov“ a v článku 3 ods. 3 stanovuje obmedzenia, pokiaľ ide o účinky práva, ktoré si strany zvolili. Z dotknutej situácie pritom jasne nevyplýva, že by v nej išlo o stret rôznych právnych poriadkov. Uvedená situácia sa totiž týka zmluvy o prenájme lode na účely prepravy chemických látok pod talianskou zástavou, pričom ju v Taliansku uzavreli dve spoločnosti založené podľa talianskeho práva, ktorých sídla sa nachádzali v tomto členskom štáte. Na druhej strane bola zmluva vyhotovená

v anglickom jazyku a obsahovala doložku, podľa ktorej sa riadi anglickým právom, a tiež doložku priznávajúcu právomoc riešiť spory London Maritime Arbitrators Association (Londýnske združenie rozhodcov v oblasti námorného práva).

21 Napokon podľa vnútroštátneho súdu vyplýva z vyhlásenia pod prísahou, ktoré predložila Mediterranea v konaní vo veci samej, že anglické právo nevylučuje všeobecným a abstraktným spôsobom akúkoľvek možnosť odporovať sporným platbám, ale podriaďuje túto možnosť hmotnoprávnym podmienkam, ktoré sa odlišujú od podmienok stanovených v *lex fori concursus*. Článok 239 ods. 2 IA 1986 totiž vyžaduje, aby správca predložil dôkaz o konkrétnom úmysle dlžníka priviesť veriteľa, ktorému je platba určená, do prednostného postavenia, a nie dôkaz o tom, že veriteľ vedel o platobnej neschopnosti dlžníka.

22 Za týchto podmienok Tribunale Ordinario di Venezia (súd v Benátkach) rozhodol prerušiť konanie a položiť Súdnemu dvoru tieto prejudiciálne otázky:

„1. Zahŕňa ‚dôkazné' bremeno, ktoré podľa článku 13 nariadenia č. 1346/2000 spočíva na osobe, ktorá mala úžitok z úkonu, ktorý poškodil všetkých veriteľov, a to v súvislosti s návrhom zamietnuť odporovaciu žalobu proti tomuto úkonu podľa ustanovení *lex fori concursus*, povinnosť vzniesť v zákonných lehotách podľa podmienok procesného práva miesta súdu procesnú námietku v úzkom zmysle, a to v rámci návrhu uplatniť doložku o vyňatí stanovenú nariadením a pri preukázaní splnenia dvoch predpokladov, ktoré sa vyžadujú v rovnakom ustanovení? Alebo možno článok 13 nariadenia č. 1346/2000 uplatniť v prípade, keď to dotknutý účastník navrhol v priebehu konania, a to aj po uplynutí lehôt na podanie procesných námietok podľa procesného práva miesta súdu, alebo aj z úradnej povinnosti, za predpokladu, že dotknutý účastník konania preukázal, že poškodzujúci úkon podlieha *lex causae* iného členského štátu, ktorého právo neposkytuje žiadne prostriedky na odporovanie tomuto úkonu v danom prípade?

2. Má sa odkaz na *lex causae* podľa článku 13 nariadenia č. 1346/2000 v súvislosti s rozhodnutím, ‚či toto právo neposkytuje žiadne prostriedky na odporovanie tohto úkonu v danom prípade', vykladať v tom zmysle, že účastník konania, ktorý nesie dôkazné bremeno, je povinný dokázať, že *lex causae* v danom prípade nestanovuje všeobecným a abstraktným spôsobom nijaký prostriedok na odporovanie úkonu, akým je poškodzujúci akt v prejednávanej veci – zaplatenie zmluvného dlhu –, alebo v zmysle, že dotknutý účastník musí preukázať, že pokiaľ *lex causae* pripúšťa odporovanie tomuto druhu úkonov, nie sú konkrétne splnené potrebné predpoklady – odlišné od podmienok podľa *lex fori concursus* –, aby bolo možné odporovacej žalobe v danej veci vyhovieť?

3. Možno výnimku podľa článku 13 nariadenia č. 1346/2000 – s ohľadom na jej zmysel a účel chrániť dobrú vieru účastníkov, pokiaľ ide o stálosť úkonu v súlade s *lex causae*, – uplatniť aj v prípade, keď majú zmluvné strany sídlo v rovnakom členskom štáte, ktorého právo sa preto v prípade platobnej neschopnosti jedného z nich pravdepodobne stane *lex fori concursus*, pričom prostredníctvom doložky o voľbe rozhodného práva iného členského štátu zmluvné strany stanovili, že odvolanie vykonávacích úkonov tejto zmluvy je vyňaté z rozsahu pôsobnosti záväzných pravidiel podľa *lex fori concursus*, stanovených v záujme ochrany zásady rovnosti veriteľov, s tým dôsledkom, že v prípade platobnej neschopnosti sa poškodia všetci veritelia?

4. Má sa článok 1 ods. 1 nariadenia Rím I vykladať v tom zmysle, že ‚situácie, v ktorých dochádza k stretu rôznych právnych poriadkov', zahŕňajú na účel uplatnenia tohto nariadenia aj prípad zmluvy o nájme námornej lode uzatvorenej v členskom štáte spoločnosťami so sídlom v tomto členskom štáte a obsahujúcej doložku o voľbe rozhodného práva iného členského štátu?

5. V prípade kladnej odpovede na štvrtú otázku, má sa článok 3 ods. 3 nariadenia Rím I v súvislosti s článkom 13 nariadenia č. 1346/2000 vykladať tak, že voľba strán, aby zmluva podliehala právu iného členského štátu, než je štát, v ktorom sa nachádzajú ‚všetky ostatné prvky súvisiace so situáciou', nemá vplyv na uplatnenie kogentných ustanovení práva tohto posledného uvedeného

členského štátu, ktoré sa ako *lex fori concursus* vzťahujú na napadnuteľnosť úkonov poškodzujúcich všetkých veriteľov, realizovaných pred platobnou neschopnosťou, čím by malo uvedené ustanovenie prednosť pred doložkou o vyňatí stanovenou v článku 13 nariadenia č. 1346/2000?“

O prejudiciálnych otázkach

O prvej otázke

23 Svojou prvou prejudiciálnou otázkou sa vnútroštátny súd v podstate pýta, či sa má článok 13 nariadenia č. 1346/2000 vykladať v tom zmysle, že osobe, ktorá mala úžitok z úkonu, ktorý poškodil všetkých veriteľov, a to v súvislosti s návrhom zamietnuť odporovaciu žalobu proti tomuto úkonu podľa ustanovení *lex fori concursus*, ukladá povinnosť vzniesť vo forme a lehotách podľa podmienok procesného práva členského štátu, na ktorého území sa spor prejednáva, procesnú námietku alebo či aj súd, ktorý vo veci rozhoduje, môže prípadne po uplynutí lehoty, ktorá bola dotknutému účastníkovi konania stanovená, uplatniť *ex offo* článok 13 nariadenia č. 1346/2000.

24 Predovšetkým je potrebné pripomenúť, že podľa článku 13 nariadenia č. 1346/2000 sa článok 4 ods. 2 písm. m) tohto nariadenia neuplatní v prípade, ak osoba, ktorá mala prospech z úkonu, ktorý poškodil všetkých veriteľov, dokáže, že uvedený úkon podlieha právu iného členského štátu, ako je členský štát, v ktorom sa konanie začalo (ďalej len „*lex causae*“), a že *lex causae* neposkytuje v danom prípade žiadne prostriedky na odporovanie tomuto úkonu.

25 Ako Súdny dvor rozhodol, článok 13 nariadenia č. 1346/2000 výslovne upravuje rozdelenie dôkazného bremena, avšak neobsahuje zvláštne ustanovenia o procesných aspektoch. Tento článok teda neupravuje ustanovenia týkajúce sa najmä spôsobov vykonávania dôkazov, dôkazných prostriedkov, ktoré sú prípustné pred príslušným vnútroštátnym súdom, alebo zásad upravujúcich posúdenie dôkaznej sily predložených dôkazov týmto súdom (rozsudok z 15. októbra 2015, Nike European Operations Netherlands, C-310/14, EU:C:2015:690, bod 27). To isté platí o ďalších procesných aspektoch, ako je najmä forma a lehota na uplatnenie uvedeného článku v rámci sporu.

26 Podľa ustálenej judikatúry v prípade absencie zosúladenia týchto pravidiel v práve Únie prináleží vnútroštátnemu právnemu poriadku každého členského štátu, aby na základe zásady procesnej autonómie také pravidlá zaviedol, avšak pod podmienkou, že nesmú byť nepriaznivejšie než pravidlá, ktoré upravujú obdobné situácie podliehajúce vnútroštátnemu právu (zásada ekvivalencie), a že nesmú prakticky znemožniť alebo nadmerne sťažiť výkon práv, ktoré priznáva právo Únie (zásada efektivity) (rozsudok z 15. októbra 2015, Nike European Operations Netherlands, C-310/14, EU:C:2015:690, bod 28 a citovaná judikatúra).

27 Z toho vyplýva, že forma a lehoty na uplatnenie článku 13 nariadenia č. 1346/2000 v rámci sporu týkajúceho sa odporovania úkonu, ktorý poškodil všetkých veriteľov, podľa pravidiel stanovených *lex fori concursus*, ako aj otázka, či súd, ktorý o tomto spore rozhoduje, môže *ex offo* uplatniť tento článok, spadajú do pôsobnosti procesného práva členského štátu, na ktorého území sa spor prejednáva.

28 Tento záver nespochybňuje skutočnosť, že režim výnimky stanovený v článku 13 nariadenia č. 1346/2000 zahŕňa aj premlčacie lehoty, lehoty na podanie odporovacej žaloby a prekluzívne lehoty stanovené v *lex causae*, ako Súdny dvor konštatoval vo svojom rozsudku zo 16. apríla 2015, Lutz (C-557/13, EU:C:2015:227, bod 49).

29 Výsledok, ku ktorému Súdny dvor dospel v rozsudku uvedenom v predchádzajúcom bode, totiž spočíva v úvahe, podľa ktorej články 4 a 13 nariadenia č. 1346/2000 predstavujú *lex specialis* vo vzťahu k ostatným textom súkromného medzinárodného práva členských štátov, najmä vo vzťahu k nariadeniu Rím I, a musia sa vykladať s ohľadom na ciele sledované nariadením č. 1346/2000 (pozri v tomto zmysle rozsudok zo 16. apríla 2015, Lutz, C-557/13, EU:C:2015:227, bod 46).

30 Pokiaľ ide osobitne o cieľ článku 13 nariadenia č. 1346/2000, podľa judikatúry je ním ochrana legitímnej dôvery osoby, ktorá mala prospech z úkonu, ktorý poškodil všetkých veriteľov, pričom z tohto ustanovenia vyplýva, že tento úkon sa aj po začatí konkurzného konania bude spravovať právom, ktoré sa naň uplatňovalo ku dňu jeho vykonania, teda *lex causae* (rozsudok z 15. októbra 2015, Nike European Operations Netherlands, C-310/14, EU:C:2015:690, bod 19).

31 Za týchto podmienok je potrebné konštatovať, že ani znenie, ani ciele článku 13 nariadenia č. 1346/2000 neumožňujú dospieť k záveru, že formu a lehotu, v ktorých mal účastník konania uplatniť tento článok v rámci súdneho konania, určuje *lex causae*. Nariadenie č. 1346/2000, a najmä jeho článok 13, totiž nemajú za cieľ chrániť osobu podliehajúcu súdnej právomoci ani pred bežným rizikom spočívajúcim v nutnosti brániť sa v rámci takého konania, či už je to pred súdom členského štátu, na ktorého území má dotknutá osoba bydlisko, alebo pred súdom iného členského štátu, a teda ani pred procesným právom, ktoré uplatňuje príslušný súd.

32 Preto je potrebné dospieť k záveru, že vnútroštátna právna úprava, ako je článok 167 CPC, ktorá v podstate stanovuje, že žalovaný musí uviesť vo vyjadrení k žalobe všetky skutočnosti vo svoj prospech a podať pod hrozbou preklúzie prípadné hmotnoprávne a procesné námietky, ktoré nemožno vzniesť *ex offo*, pričom uvedené ustanovenie je potrebné vykladať v spojení s článkom 183 CPC, ktorý stanovuje, že účastníci konania môžu na pojednávaní, na ktoré sa majú prvýkrát dostaviť, spresniť a upraviť svoje žiadosti, námietky a návrhy, sa môže za predpokladu dodržania zásady ekvivalencie a efektivity, ktoré pripomína bod 26 tohto rozsudku, uplatňovať v spore o odporovacej žalobe v zmysle článku 4 ods. 2 písm. m) nariadenia č. 1346/2000, v rámci ktorej sa poukázalo na článok 13 tohto nariadenia.

33 Z toho vyplýva, že na prvú otázku je potrebné odpovedať, že článok 13 nariadenia č. 1346/2000 sa má vykladať v tom zmysle, že forma a lehota, v ktorých má osoba, ktorá mala úžitok z úkonu poškodzujúceho všetkých veriteľov, vzniesť námietku v zmysle tohto článku proti odporovacej žalobe namierenej proti tomuto úkonu podľa ustanovení *lex fori concursus*, ako aj otázka, či tento článok môže uplatniť aj príslušný súd *ex offo* prípadne po uplynutí lehoty, ktorá bola dotknutému účastníkovi konania stanovená, spadajú do pôsobnosti procesného práva členského štátu, na ktorého území sa o spore rozhoduje. Toto právo však nesmie byť nepriaznivejšie než právo, ktoré sa vzťahuje na obdobné situácie podliehajúce vnútroštátnemu právu (zásada ekvivalencie), a nesmie znemožniť alebo nadmerne sťažiť výkon práv, ktoré priznáva právo Únie (zásada efektivity), čo musí posúdiť vnútroštátny súd.

O druhej otázke

34 Svojou druhou prejudiciálnou otázkou sa vnútroštátny súd pýta, či sa má článok 13 nariadenia č. 1346/2000 vykladať v tom zmysle, že účastník konania, ktorý nesie dôkazné bremeno, musí preukázať, že *lex causae* v danom prípade nestanovuje všeobecným a abstraktným spôsobom nijaký prostriedok na odporovanie úkonu, ktorý sa považuje za poškodzujúci, alebo v tom zmysle, že uvedený účastník konania musí preukázať, že pokiaľ *lex causae* pripúšťa napadnutie tohto druhu úkonov, nie sú konkrétne splnené potrebné podmienky na to, aby sa žalobe proti tomuto aktu mohlo vyhovieť, pričom ide o podmienky, ktoré sa líšia od podmienok podľa *lex fori concursus*.

35 V tejto súvislosti Súdny dvor na úvod rozhodol, že z cieľa, ktorý sleduje článok 13 nariadenia č. 1346/2000, tak ako ho pripomína bod 30 tohto rozsudku, jasne vyplýva, že uplatnenie tohto článku si vyžaduje zohľadnenie všetkých okolností prejednávanej veci. Nemožno totiž mať legitímnu dôveru

v to, že platnosť určitého úkonu sa bude posudzovať po začatí konkurzného konania bez ohľadu na tieto okolnosti, hoci v prípade nezačatia takéhoto konania by sa tieto okolnosti museli zohľadniť (rozsudok z 15. októbra 2015, Nike European Operations Netherlands, C-310/14, EU:C:2015:690, bod 20).

36 Súdny dvor ďalej rozhodol, že povinnosť reštriktívne vykladať výnimku stanovenú v článku 13 nariadenia č. 1346/2000 bráni extenzívnemu výkladu pôsobnosti tohto článku, ktorá umožňuje osobe majúcej prospech z úkonu, ktorý poškodil všetkých veriteľov, vyhnúť sa uplatneniu *lex fori concursus* s výlučne abstraktným odvolaním sa na neodporovateľnosť dotknutého úkonu na základe ustanovenia *lex causae* (rozsudok z 15. októbra 2015, Nike European Operations Netherlands, C-310/14, EU:C:2015:690, bod 21).

37 Na záver tiež Súdny dvor rozhodol, že na účely uplatnenia článku 13 nariadenia č. 1346/2000 a za predpokladu, že sa žalovaný v rámci konania vo veci žaloby o neplatnosť, odporovateľnosť alebo nevymáhateľnosť určitého úkonu odvolá na ustanovenie *lex causae*, podľa ktorého možno tento úkon napadnúť len za okolností stanovených v tomto ustanovení, žalovanému tiež prináleží, aby poukázal na neexistenciu týchto okolností a predložil o tom dôkaz (rozsudok z 15. októbra 2015, Nike European Operations Netherlands, C-310/14, EU:C:2015:690, bod 31).

38 Z toho vyplýva, že Súdny dvor implicitne vylúčil výklad, podľa ktorého by uvedený žalovaný musel preukázať, že *lex causae* nestanovuje všeobecným a abstraktným spôsobom nijaký prostriedok na odporovanie dotknutému úkonu, teda výklad, ktorý je neprimerane reštriktívny vzhľadom na to, že takéto prostriedky na odporovanie vždy existujú prinajmenšom v abstraktnej podobe, a ktorý by článku 13 nariadenia č. 1346/2000 odobral jeho potrebný účinok.

39 Vzhľadom na predchádzajúce úvahy je na druhú otázku potrebné odpovedať v tom zmysle, že článok 13 nariadenia č. 1346/2000 sa má vykladať v tom zmysle, že účastník konania, ktorý nesie dôkazné bremeno, musí preukázať, že ak *lex causae* dovoľuje napadnúť úkon, ktorý sa považuje za poškodzujúci, podmienky, ktoré sa požadujú na to, aby sa žalobe proti tomuto úkonu mohlo vyhovieť, a ktoré sa líšia od podmienok stanovených v *lex fori concursus*, nie sú v konkrétnom prípade splnené.

O tretej až piatej otázke

40 Tretia až piata prejudiciálna otázka, ktoré treba preskúmať spoločne, sa v podstate týkajú výkladu článku 13 nariadenia č. 1346/2000, najmä pokiaľ ide o možnosť uplatniť toto ustanovenie v prípade upravenom v článku 3 ods. 3 nariadenia Rím I, teda, keď sa všetky prvky dotknutej situácie vzťahujúce sa na zmluvné strany nachádzajú v inej krajine, ako je tá, ktorej právo si uvedené strany zvolili.

41 Na úvod je potrebné poukázať na to, že nariadenie Rím I sa v zmysle svojho článku 28 uplatňuje na zmluvy uzavreté po 17. decembri 2009. Ako vyplýva z dokumentov, ktoré má k dispozícii Súdny dvor, zmluva upravujúca dotknuté platby vo veci samej bola uzavretá 11. marca 2008 a jej platnosť bola predĺžená dodatkom z 9. decembra 2009.

42 Nariadenie Rím I sa preto na spor vo veci samej nevzťahuje.

43 Za týchto okolností a vzhľadom na to, že v zmysle článku 2 prvého protokolu o výklade Rímskeho dohovoru Súdnym dvorom Európskych spoločenstiev vnútroštátny súd nemá právomoc položiť Súdnemu dvoru otázku týkajúcu sa výkladu tohto dohovoru, tento rozsudok odkazuje na nariadenie Rím I len v rozsahu, v akom to umožňuje spresniť pôsobnosti článku 13 nariadenia č. 1346/2000.

44 Vzhľadom na tieto úvahy je potrebné tretiu až piatu otázku preformulovať v tom zmysle, že ich cieľom je zistiť, či je možné účinne sa odvolať na článok 13 nariadenia č. 1346/2000, keď zmluvné strany, ktoré majú sídlo v rovnakom členskom štáte, na ktorého území sa tiež nachádzajú všetky ostatné relevantné prvky dotknutej situácie, označili ako právo uplatňujúce sa na túto zmluvu právo iného členského štátu.

45 V tejto súvislosti je všeobecne známe, že v medzinárodnom obchode zmluvné strany pravidelne využívajú možnosť zvoliť si ako právo, ktorým sa bude zmluva riadiť, právo daného členského štátu prostredníctvom zmluvnej podmienky v tomto zmysle, a to najmä s cieľom zabezpečiť právnu istotu v súvislosti s právom uplatniteľným na práva a povinnosti strán, ktoré vyplývajú z dotknutej zmluvy. Článok 3 ods. 1 nariadenia Rím I, ako aj článok 3 ods. 1 Rímskeho dohovoru, ktorý je platný vo všetkých členských štátoch v čase prijatia nariadenia č. 1346/2000, túto možnosť upravujú.

46 Z toho vyplýva, že vzhľadom na to, že uvedená možnosť vznikla prijatím nariadenia č. 1346/2000 a ani článok 13 tohto nariadenia, ani iné jeho ustanovenia neobsahujú v tomto zmysle nijaké obmedzenie, je potrebné sa domnievať, že článok 13 sa uplatní aj za predpokladu, že zmluvné strany zvolili ako právo, ktorým sa bude zmluva riadiť, právo iného členského štátu, ako je členský štát, v ktorom majú obe strany sídlo.

47 Okrem toho je potrebné pripomenúť, že odôvodnenie 23 nariadenia č. 1346/2000 stanovuje, že toto nariadenie, „pokiaľ ide o otázky, na ktoré sa vzťahuje, by malo stanoviť jednotné kolízne normy, ktoré v rozsahu svojej platnosti nahrádzajú vnútroštátne pravidlá medzinárodného práva súkromného“.

48 Ako pripomenul bod 29 tohto rozsudku, Súdny dvor preto rozhodol, že články 4 a 13 nariadenia č. 1346/2000 predstavujú *lex specialis* vo vzťahu k nariadeniu Rím I a musia sa vykladať vzhľadom na ciele, ktoré nariadenie č. 1346/2000 sleduje (rozsudok zo 16. apríla 2015, Lutz, C-557/13, EU:C:2015:227, bod 46).

49 Vzhľadom na uvedené je potrebné dospieť k záveru, že článok 3 ods. 3 nariadenia Rím I neupravuje otázku, či sa v prípade, že sa všetky ostatné prvky situácie, teda s výnimkou voľby rozhodného práva zmluvnými stranami, nachádzajú v inom členskom štáte, ako je štát, ktorého právo si zvolili, musí zohľadniť voľba zmluvných strán na účely uplatnenia článku 13 nariadenia č. 1346/2000. Túto otázku totiž treba preskúmať len vzhľadom na ustanovenia nariadenia č. 1346/2000, a najmä vzhľadom na ciele, ktoré toto nariadenie sleduje.

50 V tejto súvislosti je nutné konštatovať, že nariadenie č. 1346/2000 neobsahuje ustanovenie upravujúce výnimku, ktoré by bolo podobné článku 3 ods. 3 nariadenia Rím I. Z toho vyplýva, že vzhľadom na neexistenciu skutočností nachádzajúcich sa v nariadení č. 1346/2000, ktoré by svedčili o opaku, treba sa domnievať, že je možné účinne sa odvolať na článok 13 tohto nariadenia, a to aj vtedy, ak zmluvné strany, ktoré majú sídlo v rovnakom členskom štáte, na ktorého území sa nachádzajú aj ostatné relevantné prvky situácie, označili ako právo uplatniteľné na túto zmluvu právo iného členského štátu.

51 V tomto kontexte je však potrebné pripomenúť, že podľa ustálenej judikatúry Súdneho dvora sa osoby podliehajúce súdnej právomoci nemôžu dovolávať podvodne alebo zneužívajúcim spôsobom právnych noriem Únie.

52 V tejto súvislosti vyplýva z ustálenej judikatúry, že na konštatovanie zneužívajúceho postupu sa vyžaduje súčasná existencia objektívnej a subjektívnej okolnosti. Pokiaľ ide na jednej strane o objektívnu okolnosť, toto konštatovanie predpokladá, že zo všetkých objektívnych skutočností musí vyplývať, že napriek formálnemu dodržaniu podmienok stanovených právnou úpravou Únie nebol dosiahnutý cieľ sledovaný touto právnou úpravou. Na druhej strane si uvedené konštatovanie vyžaduje tiež subjektívnu okolnosť v tom zmysle, že zo všetkých objektívnych skutočností musí vyplývať, že hlavným cieľom dotknutých plnení je získanie neoprávnenej výhody. Zákaz zneužívajúcich postupov

totiž nie je relevantný, pokiaľ by dotknuté plnenia mohli mať iné odôvodnenie než len získanie určitej výhody (rozsudok z 28. júla 2016, Kratzer, C-423/15, EU:C:2016:604, body 38 až 40 a citovaná judikatúra).

53 Súdny dvor tiež konštatoval, že s cieľom preukázať existenciu tejto druhej okolnosti, ktorá sa spája s úmyslom hospodárskych subjektov, možno zohľadniť najmä výlučne umelý charakter predmetných úkonov. Je úlohou vnútroštátneho súdu, aby podľa vnútroštátnych pravidiel dokazovania, pokiaľ tým nie je ovplyvnená účinnosť práva Únie, overil, či v spore vo veci samej sú naplnené okolnosti, ktoré zakladajú zneužívajúce konanie (rozsudok z 28. júla 2016, Kratzer, C-423/15, EU:C:2016:604, body 41 a 42, ako aj citovaná judikatúra).

54 Uplatnenie článku 13 nariadenia č. 1346/2000 v situácii, ako je tá vo veci samej, je teda možné vylúčiť, iba ak je objektívne zjavné, že nie je dosiahnutý cieľ, ktorý sa uvedeným uplatnením sleduje a ktorý v tomto kontexte spočíva v zabezpečení legitímnej dôvery strán v uplatnenie danej právnej úpravy, a že zmluva podlieha právu dotknutého členského štátu umelo, teda len s cieľom, ktorý nespočíval v reálnom uplatnení právnej úpravy zvoleného členského štátu na zmluvu, ale v odvolaní sa na právo tohto členského štátu, aby sa vylúčilo uplatnenie *lex fori concursus* na zmluvu alebo na úkony pri jej výkone.

55 Naopak, v každom prípade je potrebné pripomenúť, že ako uviedla Komisia, samotná skutočnosť, že strany využili možnosť zvoliť si v situácii ako vo veci samej právo iného členského štátu, ako je členský štát, v ktorom majú sídlo, nezakladá nijakú domnienku v súvislosti s úmyslom vyhnúť sa podvodne alebo zneužívajúcim spôsobom ustanoveniam, ktoré sú stanovené v oblasti platobnej neschopnosti.

56 Vzhľadom na predchádzajúce úvahy treba na tretiu až piatu otázku odpovedať v tom zmysle, že je možné sa účinne odvolať na článok 13 nariadenia č. 1346/2000, ak zmluvné strany, ktoré majú sídlo v rovnakom členskom štáte, na ktorého území sa nachádzajú aj všetky ostatné relevantné prvky dotknutej situácie, označili ako právo uplatniteľné na túto zmluvu právo iného členského štátu, a to pod podmienkou, že si toto právo nezvolili podvodne alebo zneužívajúcim spôsobom, čo musí overiť vnútroštátny súd.

O trovách

57 Vzhľadom na to, že konanie pred Súdnym dvorom má vo vzťahu k účastníkom konania vo veci samej incidenčný charakter a bolo začaté v súvislosti s prekážkou postupu v konaní pred vnútroštátnym súdom, o trovách konania rozhodne tento vnútroštátny súd. Iné trovy konania, ktoré vznikli v súvislosti s predložením pripomienok Súdnemu dvoru a nie sú trovami uvedených účastníkov konania, nemôžu byť nahradené.

Z týchto dôvodov Súdny dvor (piata komora) rozhodol takto:

1. **Článok 13 nariadenia Rady (ES) č. 1346/2000 z 29. mája 2000 o konkurznom konaní sa má vykladať v tom zmysle, že forma a lehota, v ktorých má osoba, ktorá mala úžitok z úkonu poškodzujúceho všetkých veriteľov, vzniesť námietku v zmysle tohto článku proti odporovacej žalobe namierenej proti tomuto úkonu podľa ustanovení *lex fori concursus*, ako aj otázka, či tento článok môže uplatniť aj príslušný súd *ex offo* prípadne po uplynutí lehoty, ktorá bola dotknutému účastníkovi konania stanovená, spadajú do pôsobnosti procesného práva členského štátu, na ktorého území sa o spore rozhoduje. Toto právo však nesmie byť nepriaznivejšie než právo, ktoré sa vzťahuje na obdobné situácie podliehajúce vnútroštátnemu právu (zásada ekvivalencie), a nesmie znemožniť alebo nadmerne sťažiť výkon práv, ktoré priznáva právo Únie (zásada efektivity), čo musí posúdiť vnútroštátny súd.**

2. **Článok 13 nariadenia č. 1346/2000 sa má vykladať v tom zmysle, že účastník konania, ktorý nesie dôkazné bremeno, musí preukázať, že ak *lex causae* dovoľuje napadnúť úkon, ktorý sa považuje za poškodzujúci, podmienky, ktoré sa požadujú na to, aby sa žalobe proti tomuto úkonu mohlo vyhovieť, a ktoré sa líšia od podmienok stanovených v *lex fori concursus*, nie sú v konkrétnom prípade splnené.**

3. **Na článok 13 nariadenia č. 1346/2000 sa možno účinne odvolať, ak zmluvné strany, ktoré majú sídlo v rovnakom členskom štáte, na ktorého území sa nachádzajú aj všetky ostatné relevantné prvky dotknutej situácie, označili ako právo uplatniteľné na túto zmluvu právo iného členského štátu, a to pod podmienkou, že si toto právo nezvolili podvodne alebo zneužívajúcim spôsobom, čo musí overiť vnútroštátny súd.**

Podpisy